

Motion om upphandling av trygghetspaket till skolorna

Motion av Linnéa Vinge (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

I en motion väckt i kommunfullmäktige föreslår Linnéa Vinge (SD) att Stockholms stad ska upphandla ett trygghetspaket till skolorna bestående av metalldetektorer, skalskydd och väktare med pedagogisk träning som tillfälligt ska kunna sättas in omgående efter beslut av rektor.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret delar motionens problembeskrivning och vill betona att arbetet för att öka tryggheten på stadens skolor är en prioriterad fråga. Stadsledningskontoret bedömer att förslaget i motionen kräver omfattande resurser som företrädesvis kan riktas mot andra trygghetsskapande insatser inom ramen för skolornas befintliga säkerhetsarbete.

Utbildningsnämnden delar motionens problembeskrivning och bedömer i likhet med motionären att arbetet för att minska farliga föremål på skolor är en prioriterad fråga. Den samlade bedömningen är dock att motionens innehåll och det som efterfrågas tillgodoses genom skolornas befintliga säkerhetsarbete. Förslaget i motionen kräver därtill omfattande resurser som företrädesvis kan riktas mot andra trygghetsskapande insatser.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Att alla, både elever och personal, ska kunna känna sig trygga på sin arbetsplats och i sin skolmiljö är en grundläggande förutsättning för lärande och utveckling. Vi måste

arbeta aktivt för att förhindra våldsamma händelser och hot mot lärare, skolpersonal och elever och vara beredda att pröva nya verktyg och metoder.

Utbildningsnämnden och stadsledningskontoret redogör för det systematiska säkerhetsarbete som redan idag bedrivs för trygga och säkra skolmiljöer och redovisar flera verktyg som skolorna kan ta till för att öka tryggheten, till exempel skalskydd i form av inpasseringssystem och möjlighet att ta in väktare vid riktigt allvarliga situationer.

Jag delar dock utbildningsnämndens utgångspunkt att säkerhetsåtgärder ska vara proportionella i förhållande till ändamålet. De bör dessutom vara ändamålsenliga i förhållande till kostnader. Motionären lyfter fram att metalldetektorer kan ha en avskräckande effekt, vilket kan stämma i vissa fall. Men metalldetektorer avstyr till exempel inte våldsamheter som sker på skolgården eller i anslutning till skolan.

Metalldetektorer framstår sammantaget som en kostsam signalåtgärd i relation till nyttan i och med att det utöver inköp av dyr utrustning dessutom skulle krävas personal med behörighet att kroppsvisitera elever för att detektorerna skulle kunna ha någon form av effekt. Vi behöver fler vuxna i skolan men att prioritera anställning av fler väktare med behörighet att kroppsvisitera elever är inte det som kommer få fler av våra unga att klara skolan.

Vid akuta situationer där farliga föremål förs in i skolan eller elever uppträder hotfullt är det viktigt att skolpersonal vet hur de ska agera och att de har stöd i lag att avbryta våldsamheter. Jag vill understryka att när brott begås i skolan ska polis alltid tillkallas. Skolans eget säkerhetsarbete kan och ska inte ersätta polisiära resurser. Samarbetet mellan skola, socialtjänst och polis är däremot avgörande för att undvika och avstyra hot och våld i skolmiljön.

Genom förebyggande arbete kan polis och socialtjänst tillsammans med skolledning, elevhälsa och lärare fånga upp elever som befinner sig i riskzonen för att hamna i våldsamma situationer. Genom att tidigt identifiera och stödja de elever som behöver hjälp, kan vi förhindra att problemen eskalerar till allvarliga hot eller våld.

Bilaga

Motion om upphandling av trygghetspaket till skolorna Dnr KS 2024/157-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 6 november 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.
2. Därutöver anföra följande:

Under de senaste åren har vi tyvärr bevittnat flera händelser där lärare och elever skadats eller dödats i knivattacker. Arbetet mot farliga föremål på våra skolor är därför angeläget och måste vara en prioriterad fråga.

Utöver att denna typ av trygghetspaket som anförs i motionen kan motverka extrema situationer vill vi speciellt betona att anlitande av väktare med pedagogisk träning helt allmänt kan bidra till att undervisningen och skolarbetet i högre utsträckning kan ske utan stök, bråk och mobbning.

Av förvaltningens tjänsteutlåtande framgår det att en ökad närvaro av synlig personal kan åstadkomma samma avskräckande effekt som metalldetektorer. Även om en ökad närvaro av vuxna i skolan är en viktig och prioriterad fråga, menar vi att det inte kan ersätta den effekt som kan uppnås genom metalldetektorer.

Även om metalldetektorer naturligtvis inte är en önskvärd utveckling på våra skolor, och något som endast ska användas när det verkligen krävs, menar vi att Stockholms stad måste stå bättre rustade inför extrema situationer. Det kan handla om problematik med upprepade hot eller att farliga föremål förs in på skolans område, rykten om att elever går runt med kniv, eller en upplevd oro för personal och elevers säkerhet.

Vid sådana situationer måste staden skyndsamt kunna vidta de åtgärder som anses nödvändiga. Förvaltningen bör därför, som anförs i motionen, uppdras att upphandla de föreslagna insatserna.

Ärendet

I motionen väckt av Linnéa Vinge (SD) konstateras att det under de senaste åren har bevitnats flera händelser där lärare och elever skadats eller dödats i knivattacker. Utvecklingen har bidragit till att arbetet mot farliga föremål på skolor är angeläget och måste vara en prioriterad fråga. Arbetet behöver enligt motionären dels handla om att förhindra att farliga situationer uppstår på skolan, men också om att staden tydligt måste markera att svensk lag gäller i våra skolor.

I motionen konstateras vidare att metalldetektorer inte är en önskad utveckling, men att Stockholms stads skolor måste stå bättre rustade inför extrema situationer. Det kan handla om problematik med upprepade hot eller att farliga föremål förs in på skolans område, rykten om att elever går runt med kniv, eller en upplevd oro för personal och elevers säkerhet. Motionären menar att staden skyndsamt måste kunna vidta de åtgärder som anses nödvändiga vid sådana situationer.

Mot bakgrund av detta föreslås i motionen att berörda nämnder ges i uppdrag att utreda hur metalldetektorer och skalskydd ska kunna upphandlas för att, vid behov, tillfälligt kunna sättas in vid enskilda skolor.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads skolor bedriver ett systematiskt säkerhetsarbete som består av ett antal aktiviteter som tillsammans bidrar till trygga och säkra skolmiljöer. För ett framgångsrikt säkerhetsarbete har skolorna bland annat möjlighet att avropa väktare enligt avtalet för bevaknings- och larmcentraltjänster. Skolorna har även tillgång till trygghetsapplikationen Cosafe och trygghetskameror.

Skolor som har Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) som fastighetsägare har idag genom SISAB möjlighet att beställa skalskydd i form av inpasseringssystem. Ett inpasseringssystem förstärker den fysiska säkerheten och förhindrar obehörig åtkomst, samtidigt som det skapar en tryggare miljö för elever och personal. För skolor med andra fastighetsägare krävs att upphandling genomförs.

Andra insatser som kan bli aktuella i samband med att farliga föremål påträffas på en skola är exempelvis disciplinära åtgärder.

Skolpersonalen har med stöd av brottsbalkens nödregel möjlighet att omhänderta knivar eller andra vapen för att avvärja omedelbar fara (SFS 2007:378). Om eleven motsätter sig att lämna ifrån sig det farliga föremålet eller om det uppstår en akut situation ska skolan tillkalla polisen för att omhänderta föremålet (SFS 2010:800).

I regeringsformen framgår att var och en är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång (RF 2 kap. 6 §). Även om det idag saknas en tydlig definition att användandet av metalldetektorer klassas som kroppsvisitation, finns det flera incitament som skulle kunna antyda det. Säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer kan behöva åtföljas av undersökning i form av manuell kroppsvisitation om metalldetektorer ger utfall. Undersökning av elevernas kläder och tillhörigheter kommer då att betraktas som kroppsvisitation, vilket kan upplevas som ett intrång i den enskildes integritet då skolans personal saknar behörighet att genomföra kroppsvisitation. Säkerhetsåtgärder med metalldetektorer kräver således närvaro av andra behöriga aktörer, vilket innebär att det krävs betydande resurser.

Att balansera säkerhetsåtgärder i skolor utan att inskränka på elevernas integritet kräver en noggrann avvägning. Starka incitament krävs därför för tillämpning av metalldetektorer. Användning av säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer bör därför prövas i linje med andra mindre integritetskränkande säkerhetsåtgärder. Även om användning av metalldetektorer kan avskräcka elever från att ta med sig förbjudna föremål så kan andra trygghetsskapande åtgärder, exempelvis ökad närvaro av synlig personal, åstadkomma likvärdig avskräckande effekt.

Möjligheten till säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer behöver beakta skolplikten i relation till integritetsintrånget som metalldetektorer kan medföra. Eftersom yngre elever omfattas av skolplikt och står i beroendeställning till skolan är det viktigt att skolan är välkomnande och inkluderande. Det kan därför uppstå svårigheter att tillämpa konsekvenser om en elev motsätter sig en kontroll med metalldetektor.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Linnea Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads skolor bedriver ett systematiskt säkerhetsarbete som består av ett antal aktiviteter som tillsammans bidrar till trygga och säkra skolmiljöer. För ett framgångsrikt säkerhetsarbete har skolorna bland annat möjlighet att avropa väktare enligt avtalet för bevaknings- och larmcentraltjänster. Skolorna har även tillgång till trygghetsapplikationen Cosafe och trygghetskameror.

Det finns även anvisningar kring passerkontroll för stadens skolor. Skolor som har Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) som fastighetsägare har idag genom SISAB möjlighet att beställa skalskydd i form av inpasseringssystem. Ett inpasseringssystem

förstärker den fysiska säkerheten och förhindrar obehörig åtkomst, samtidigt som att det skapar en tryggare miljö för elever och personal. För skolor som har andra fastighetsägare krävs att upphandling genomförs och då med anvisningarna för passerkontroll som grund.

Andra insatser som kan bli aktuella i samband med att farliga föremål påträffas på en skola är exempelvis disciplinära åtgärder. Skolpersonalen har med stöd av brottsbalkens nödregel möjlighet att omhänderta knivar eller andra vapen för att avvärja omedelbar fara (SFS 2007:378). Om eleven motsätter sig att lämna ifrån sig det farliga föremålet eller om det uppstår en akut situation, ska skolan tillkalla polisen för att omhänderta föremålet (SFS 2010:800).

Förvaltningens värdegrund är att säkerhetsåtgärder bör vara proportionella i förhållande till ändamålet. Varje skola ska enligt arbetsmiljölagen undersöka och bedöma riskerna för hot och våld i verksamheten mot både personal och elever på skolan i sin helhet, men också utifrån enskilda arbetssituationer och platser. Riskbedömningen ska ligga till grund för nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Enligt 2 kap. 6 § första stycket i regeringsformen framgår att var och en är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång (RF 2 kap. 6 §). Även om det idag saknas en tydlig definition att användandet av metalldetektorer klassas som kroppsvisitation, finns det flera incitament som skulle kunna antyda det. Säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer kan behöva åtföljas av undersökning i form av manuell kroppsvisitation om metalldetektorer ger utfall. Undersökning av elevernas kläder och tillhörigheter kommer då att betraktas som kroppsvisitation, något som ur ett integritetsperspektiv kan upplevas som ett intrång i den enskildes integritet.

Att balansera säkerhetsåtgärder i skolor utan att inskränka på elevernas integritet kräver en noggrann avvägning av alla aspekter. Starka incitament krävs därför för tillämpning av metalldetektorer. Användning av säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer ska prövas i linje med andra mindre integritetskränkande säkerhetsåtgärder. Även om användning av metalldetektorer kan avskräcka elever från att ta med sig förbjudna föremål, så kan även andra insatser genom exempelvis ökad närvaro av synlig personal åstadkomma samma avskräckande effekt.

Det framgår vidare enligt 7 kap. 2, 17 och 23 §§ i skollagen att skolplikten gäller från förskoleklass till och med årskurs nio (SFS 2020:800). Möjligheten till säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer behöver beakta skolplikten i relation till integritetsintrånget som metalldetektorer kan medföra. Eftersom yngre elever omfattas av skolplikt och står i beroendeställning till skolan, är det viktigt att skolan är välkomnande och inkluderande. Det kan även uppstå svårigheter att tillämpa konsekvenser för det fall eleven motsätter sig en kontroll med metalldetektor.

Förvaltningen vill även framhålla att skolans personal saknar behörighet att genomföra kroppsvisitation. Säkerhetsåtgärder med metalldetektorer kräver således närvaro av andra behöriga aktörer. Det betyder att insatsen behöver omfattande

administration och resurser. Dessutom kan både installation och underhåll av metalldetektorer vara kostsamt och resurserna kan istället riktas mot andra trygghetskapande insatser.

Det kan inte heller uteslutas att extrainsatta säkerhetsåtgärder kan bidra till en motsatt effekt. Användandet av metalldetektorer på en enskild skola kan signalera otrygghet och bidra till oönskad stigmatisering. Det är i sammanhanget värt att ta upp, att elever som redan befinner sig i utsatthet kan se skolan som den enda trygga platsen.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation av Linnea Vinge (SD)

Linnéa Vinge (SD) föreslår att utbildningsnämnden beslutar enligt Sverigedemokraternas (SD) förslag till beslut enligt följande:

1. Att motionen tillstyrks.
2. Därutöver anföra följande:

Under de senaste åren har vi tyvärr bevittnat flera händelser där lärare och elever skadats eller dödats i knivattacker. Arbetet mot farliga föremål på våra skolor är därför angeläget och måste vara en prioriterad fråga.

Utöver att denna typ av trygghetspaket som anförs i motionen kan motverka extrema situationer vill vi speciellt betona att anlitande av väktare med pedagogisk träning helt allmänt kan bidra till att undervisningen och skolarbetet i högre utsträckning kan ske utan stök, bråk och mobbning.

Av förvaltningens tjänsteutlåtande framgår det att en ökad närvaro av synlig personal kan åstadkomma samma avskräckande effekt som metalldetektorer. Även om en ökad närvaro av vuxna i skolan är en viktig och prioriterad fråga, menar vi att det inte kan ersätta den effekt som kan uppnås genom metalldetektorer.

Även om metalldetektorer naturligtvis inte är en önskvärd utveckling på våra skolor, och något som endas ska användas när det verkligen krävs, menar vi att Stockholms stad måste stå bättre rustade inför extrema situationer. Det kan handla om problematik med upprepade hot eller att farliga föremål förs in på skolans område, rykten om att elever går runt med kniv, eller en upplevd oro för personal och elevers säkerhet.

Vid sådana situationer måste staden skyndsamt kunna vidta de åtgärder som anses nödvändiga. Förvaltningen bör därför, som anförs i motionen, uppdras att upphandla de föreslagna insatserna.